

BOEKRECENSIE **RELIGIE****Dementie stelt mensen voor de kernvragen van leven en geloof****GODVERGETEN. GEDACHTEN OVER GELOOF EN DEMENTIE****Tim van Iersel**

KokBoekencentrum 92 blz. € 13,99

★★★★★

De schrijver

Ethicus en 'dementiedominee' Tim van Iersel (1983) werkt als geestelijk verzorger van de voornamelijk demente bewoners in een Zuid-Hollands woonzorgcentrum. Daar begeleidt hij ook vrijwilligers en mantelzorgers; vorig jaar verscheen voor verpleegkundigen in opleiding zijn boekje 'Dilemma's bij dementie. Waarden wegen voor goede zorg'. Als predikant heeft hij een bijzondere opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland voor de zorg voor mensen met dementie. Verder geeft hij pastorale nascholingscursussen aan de Theologische Universiteit Kampen, schrijft hij voor de site dementie.nl en zit hij als ethicus in de landelijke toetsingscommissie euthanasie.

De thematiek

Dementie is een letterlijk 'godvergeten' ziekte. Omdat mensen met dementie zich veelal door God verlaten voelen en omdat ze door hun geheugenverlies vaak zelf God kwijt zijn geraakt. Toch gaat het maar zelden over God als er over dementie geschreven wordt.

Van Iersel vindt dat een groot gemis, juist omdat je bij dementie onherroepelijk voor de kernvragen van het leven en je geloof komt te staan, zoals: wie ben je? Mag je er nog zijn? En: wat kun je nog voor elkaar betekenen? Hij bespreekt dat aan de hand van een aantal pastorale thema's waarvoor de Bijbel bemoedigende aanknopingspunten biedt.

Het christelijk oog voor het kwetsbare biedt een veel beter antwoord dan de Verlichting

Dat begint met de (volgens Van Iersel verkeerd gestelde) vraag waarom een liefdevolle en almachtige God een mens toch zo 'oneerlijk' met zo'n vreselijke ziekte kan opscheppen. Of gaat het er meer om wat God doet in antwoord op al dat verdriet en lijden?

Ook aan de orde komt hoe pijnlijk het is om afstand te moeten doen van je onafhankelijkheid of van het beeld dat je altijd van je partner of ouder had. Kun je dat loslaten? En hoe kun je elkaar tegelijkertijd blijven vasthouden en naar elkaar blijven omzien? Ben je met deze ziekte je naaste inderdaad alleen nog maar tot last, als je niemand meer herkent, je eigen naam niet meer weet, jezelf eindeloos herhaalt of zelfs helemaal niet meer praat? Of help je zo je bezoek aandachtiger, meer in het hier en

nu te leven en te beseffen dat iedereen een bezield lichaam en dus een geliefd kind van God is, los van status, intellect, prestaties en decorum?

Interessantste stelling

Van Iersel gaat ook in op de vraag op waarom we tegenwoordig zo bang zijn om dement te worden, dat we liever vooraf regelen dat we dood zijn voor het zover is. Je geheugen en (dus?) daarmee jezelf kwijt raken, afhankelijkheid, je poep niet meer op kunnen houden – dat vloekt inderdaad flink met een verlichte cultuur waarin rationeel denken, presteren, controle en de autonomie van het individu de hoogste waarden zijn. En al heeft de Verlichting veel goeds gebracht: als het om dementie gaat, biedt het christelijke oog voor het lijden, het onaanzienlijke en het kwetsbare volgens Van Iersel een veel beter antwoord.

Mooiste zinnen

"Omgaan met mensen met dementie betekent voor mij het raken van het hart van het evangelie. Zij roepen mij op tot het vormen van een gemeenschap van gelijkwaardigheid, waarin ieder ertoe doet. Waarin we elkaar nodig hebben."

Redenen om dit boek niet te lezen

Het boek richt zich op een uitgesproken christelijk publiek en dat is jammer, want de strekking ervan lijkt me voor bijna iedereen belangrijk. Wel is het even wennen aan zijn creatieve interpretatie van bijbelse verhalen, zoals over de luiers van Jezus en hoe Maria Magdalena en de Emmaüsgangers hem aanvankelijk niet herkennen.

Redenen om dit boek wel te lezen

'Godvergeten' gaat over een probleem dat voorlopig alleen nog maar actueler zal worden. En hoewel voor Van Iersel het 'hart' boven het 'hoofd' gaat, verdwaalt hij nergens in een irrationele, mystieke verheerlijking van deze ellendige aandoening.

Mooi is verder zijn hoofdstuk over hoe muziek (in dit geval een bekend kerklied als 'Veilig in Jezus' armen') mensen opeens wonderbaarlijk kan doen opleven. Een doordacht, integer en vooral menswaardig boek.

Marijke Laurens